

ORGANIZACIJA I EKONOMIKA PROIZVODNJE SUNCOKRETA NA OPG ALEN BENO JANOŠ

Vrkić, Amadeja

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:654473>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Amadeja Vrkić, absolvent

Stručni studij smjera Agrarno poduzetništvo

**ORGANIZACIJA I EKONOMIKA PROIZVODNJE SUNCOKRETA NA
OPG ALEN BENO JANOŠ**

Završni rad

Vinkovci, 2015.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Amadeja Vrkić, absolvent

Stručni studij smjera Agrarno poduzetništvo

**ORGANIZACIJA I EKONOMIKA PROIZVODNJE SUNCOKRETA NA
OPG ALEN BENO JANOŠ**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Izv.prof.dr.sc. Irena Rapčan, predsjednik
2. Izv.prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
3. Izv.prof.dr.sc. Jadranka Deže, član

Vinkovci, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Izvori podataka.....	2
1.2. Metode rada.....	3
2. TEHNOLOGIJA PROIZVODNJE SUNCOKRETA	4
2.1. Obrada tla za suncokret.....	4
2.2. Gnojidba suncokreta.....	5
2.3. Sjetva suncokreta.....	5
2.4. Njega suncokreta.....	6
2.5. Žetva suncokreta	6
3. EKONOMSKA ANALIZA PROIZVODNJE SUNCOKRETA	7
3.1. Čimbenici proizvodnje.....	7
3.2. Troškovi proizvodnje	10
3.2.1. Utvrđivanje izravnih i općih troškova proizvodnje.....	11
3.2.2. Raspored općih troškova proizvodnje.....	11
3.3. Analitička kalkulacija.....	11
3.4. Pokazatelji poslovnog uspjeha.....	13
4. ZAKLJUČAK	18
5. POPIS LITERATURE	19
6. SAŽETAK	20
7. SUMMARY	21
8. POPIS TABLICA	22
9. POPIS SLIKA	23
10. POPIS GRAFIKONA	24
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	25

1.

2. UVOD

Poljoprivredna proizvodnja je složen proces i zahtjeva donošenje vrlo važnih odluka. Ona je ujedno jedna od najstarijih ljudskih djelatnosti. Ova gospodarska grana najčešće se dijeli na stočarstvo i ratarstvo, dok se u novije vrijeme dijeli na ekološku i konvencionalnu poljoprivredu.

Suncokret je jedna od četiri najznačajnije uljarice u svjetskim razmjerima, što potvrđuje podatak da se sije na površine od oko 25 milijuna hektara. Primarno uzgaja zbog ulja čiji sadržaj iznosi 45-55%. Sve veći značaj ima i kao sirovina za proizvodnju biodizela. U hranidbi stoke koristi se kao sačma ili kao zelena masa u siliranju. Proizvodnja suncokreta je značajna sa agrotehničkog stajališta jer rano napušta tlo i ostavlja ga u povoljnom fizičkom stanju i nezakorovljeno što omogućava pravovremenu sjetvu ozimih usjeva.

Uloga obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u poljoprivrednoj proizvodnji Republike Hrvatske je vrlo velika. Prema organizacijskom obliku, od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava oko 95% djeluje kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, upisano u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. To je registar hrvatskih poljoprivrednika uveden 2002. godine, s ciljem uspostave reda na tržištu poljoprivrednih proizvoda. On propisuje način i uvjete vezane uz Upisnik seljačkih gospodarstava ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik trgovačkih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi. Upis je prvi korak za ostvarivanje državne potpore, a obavlja se tijekom cijele godine.

Cilj ovog rada je utvrditi troškove proizvodnje suncokreta na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Alen Beno Janoš iz Vardarca.

1.1. Izvori podataka

Za analizu korišteni su interni podaci poljoprivrednog gospodarstva. Praćenjem podataka o trošku materijala, agrotehničkim mjerama, te ostvarenim prinosima dobiveni su troškovi proizvodnje suncokreta na oranicama OPG-a Alen Beno Janoš.

Gospodarstvo pri proizvodnji primjenjuje konvencionalnu tehnologiju. Stočarska proizvodnja je samo za vlastite potrebe. Površina koju OPG obrađuje je 100 ha oranica, od toga je 70 ha vlastitih površina, dok su ostale površine zakupljeno državno zemljište i zakup od fizičkih osoba. Zakupi su uglavnom ugovoreni na 10 godina.

Na 25 ha zemljišta sije se pšenica, na 35 ha kukuruz, te na 40 ha suncokret. Većinu poslovnih aktivnosti na imanju obavljaju članovi obitelji.

Osnovni uvjeti za postizanje visokih prinosa u poljoprivredi je primjena agrotehničkih mjera zasnovanih na znanstvenim spoznajama uz primjenu suvremene mehanizacije čime se povećava produktivnost ljudskog rada, smanjuju troškovi proizvodnje i povećava rentabilnost.

1.2. Metode rada

U radu su primijenjene metode analize, sinteze, komparacije i kalkulacije. Utvrđivanjem prihoda i troškova proizvodnje, izračunati su relativni i apsolutni pokazatelji uspješnosti poslovanja OPG-a Alen Beno Janoš.

3. TEHNOLOGIJA PROIZVODNJE SUNCOKRETA

Suncokret (*Helianthus annuus L.*) potječe iz Amerike. Godine 1510. iz Meksika i Perua Španjolci su donijeli suncokret u Europu. U Hrvatskoj suncokret je veoma mlada kultura jer se uzgaja svega šezdesetak godina, ali ozbiljnija proizvodnja je počela negdje 1970. godine.

Suncokret je kultura koja se uzgaja pretežito radi njegova sjemena koje sadrži u prosjeku 46-54% ulja, ali je značajna i proteinska biljka jer zrno sadrži oko 18% proteina. Ulje suncokreta lako je probavljivo, svakodnevno se koristi u ishrani ljudi, bolje je od masti životinjskog porijekla te ono je osnova za proizvodnju različitih proizvoda poput margarina, majoneza, različitih medicinskih pripravaka, boja i lakova te se koristi i u industriji za podmazivanje strojeva. Izdvajanjem ulja iz sjemena suncokreta dobivamo još i jedan nusproizvod - uljne pogače ili sačmu koja se koristi u ishrani stoke. Ulje suncokreta ima visoku energetska vrijednost pa u posljednje vrijeme u nekim zemljama počela proizvodnja pogonskog goriva (biodizel) za dizel motore (Vratarić i suradnici, 2004).

2.1. Obrada tla za suncokret

Temeljni zadatak obrade tla je popravljavanje strukture tla, suzbijanje korova i unošenje gnojiva u tlo. Predsjtvenom pripremom tla se moraju stvoriti uvjeti za kvalitetnu sjetvu, formiranje ravne površine i sjetvenog sloja debljine 5-7 cm.

Na OPG-u Alen Beno Janoš suncokret je bio zasijan na različitim parcelama s različitim predusjevima i različitom osnovnom i dopunskom obradom tla. Tako je, na parceli na kojoj je bila predkultura kukuruz, nakon žetve obavljeno malčiranje žetvenih ostataka malčerm zahvata 210cm. Nakon toga pristupilo se dubokom oranju u 11 mjesecu na dubinu 30-35 cm, plugom premetnjak koji ima 3 brazde s rešetkastim daskama koje uvelike potpomažu usitnjavanju i boljem slaganju brazdi.

Žetveni ostaci su se vrlo dobro zaorali, a prethodno su usitnjeni i rašireni po površini tla. U proljeće kada se tlo prosušilo pristupilo se zatvaranju zimske brazde sjetvospremačem zahvata 420 cm. Pred samu sjetvu obavljen je još jedan prohod sjetvospremačem i posijan je suncokret.

2.2. Gnojidba suncokreta

Na OPG-u Alen Beno Janoš za sjetvu suncokreta ne obavlja se kemijska analiza tla koje vrlo pogodno za sjetvu suncokreta, tako da se gnojidba provodi po osnovnim načelima, odnosno dodaju se samo osnovni makroelementi koji su neophodni za rast i razvoj suncokreta. Gnojidba na OPG-u temelji se na primjeni samo mineralnih gnojiva, jer na OPG-u nema nikakve stoke te se onda niti ne koristi gnojiva životinjskog podrijetla, niti se prakticira zelena gnojidba, što bi bilo dobro da se počne primjenjivati. U proljeće nakon zatvaranja zimske brazde obavljena je gnojidba polja mineralnim gnojivom UREA u količini od 200 kg/ha, te je zajedno sa sjetvom u trake dodano NPK 15:15:15 u količini od oko 200 kg/ha. U planu je bila i prihrana usjeva suncokreta mineralnim gnojivom KAN u količini od oko 150 kg/ha, koja nije bila moguća zbog kišovitog vremena. Tako je na OPG-u u tlo ukupno uneseno 122 kg/ha N, 30 kg/ha P₂O₅, te 30 kg/ha K₂O.

2.3. Sjetva suncokreta

Kod izbora hibrida treba voditi računa o genetičkom potencijalu, rodnosti zrna i kakvoći zrna (sadržaj ulja u zrnu), otpornosti na bolesti i polijeganju. Kvalitetno sjeme je jedan od glavnih preduvjeta za postizanje visokih uroda zrna suncokreta (Vratarić i sur., 2004).

Na gospodarstvu se koristi smo sjeme Neoma i Brio.

Tablica 1. Utrošak sjemena suncokreta

Redni broj	Vrsta sjemena	Količina sjemena
1.	Neoma	75.000
2.	Brio	75.000

Izvor: Autor

Na OPG-u sjetva je obavljena na međuredni razmak od 70 cm, te razmak u redu od 22,5 cm. Dubina sjetve je bila 5-6 cm. Ovakvom sjetvom, na ovakav međuredni razmak i razmak u redu postignut je sklop od oko 58.000 biljaka po hektaru.

2.4. Njega suncokreta

Na OPG-u Alen Beno Janoš suzbijanje korova u suncokretu obavljeno je pravovremeno i vrlo uspješno. Nakon same sjetve, a prije nicanja usjeva suncokreta, obavljeno je prvo tretiranje protiv širokolisnih korova herbicidom Roko u dozi od 2 l/ha, uz potrošnju vode od oko 150 l/ha. Nakon mjesec dana obavljena je i druga zaštita od korova, ovaj put od uskolisnih korova s herbicidom Select Super u dozi od 0,8 l/ha, uz potrošnju vode od oko 150 l/ha

Zaštitu suncokreta od bolesti obavlja se kada biljka ima razvijenih 6-8 listova fungicidom Amistar Extra u dozi od 0,8 l/ha, uz potrošnju vode od oko 200 l/ha. Površina koja je bila tretirana fungicidima, odnosno na kojoj je bila izvršena jedna zaštita od bolesti ostvarila je veći prinos za 400-500 kg/ha od površina na kojima nije obavljena zaštita od bolesti.

2.5. Žetva suncokreta

Žetva suncokreta na OPG-u obavljena je žitnim kombajnom koji je imao adaptaciju za žetvu suncokreta. Ovakav žetveni uređaj za suncokret se koristi kako bi bili što manji gubici prilikom žetve. Za vrijeme žetve usjev je bio čist bez korova i nepoželjnih drugih vrsta biljaka, stabljika i list suncokreta su bili dosta zeleni, a zrno suncokreta je u potpunosti bilo zrelo i spustilo svoju vlagu u prosjeku na 7,5%. Prinos suncokreta je bio veoma zadovoljavajući, u prosjeku prinos je iznosio 4,4 t/ha dok je sadržaj ulja iznosio 41,7%. Pojedini hibridi su se razlikovali po prinosu, kao što se uočila i razlika u prinosu između suncokreta koji nije i koji je tretiran zaštitom od bolesti. Tako se je hibrid NK Brio pokazao kao najrodniji sa prinosom 4,7 t/ha.

3. EKONOMSKA ANALIZA PROIZVODNJE SUNCOKRETA

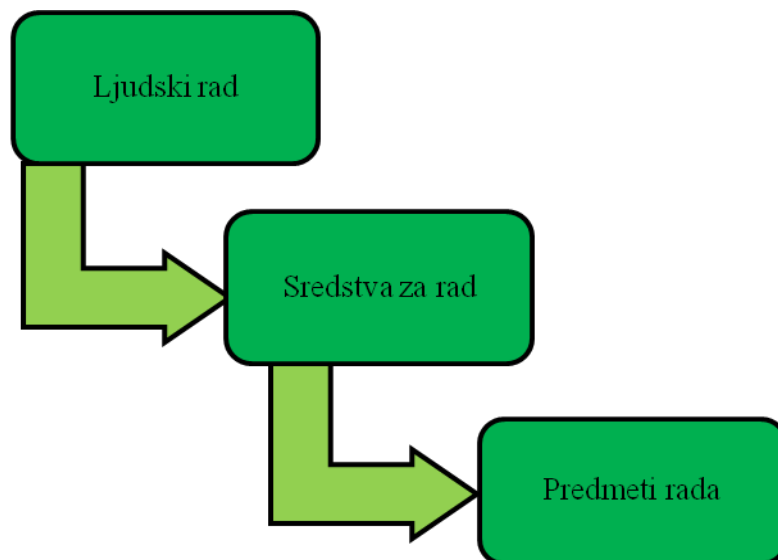
Cilj svake proizvodnje je da u skladu sa tržišnim uvjetima i raspoloživim ljudskim resursima, te materijalima koje gospodarstvo posjeduje, uz što manje troškove, u pravo vrijeme, u potrebnoj količini sa određenom kakvoćom i kvalitetom proizvede što više proizvoda.

Za uspješnu proizvodnju potrebno je osigurati odgovarajuće resurse i njihovu racionalnu upotrebu. Cilj svakoga proizvođača treba biti kvalitetan proizvod i što veća proizvodnost po jedinici korištenog resursa. To zahtijeva kontrolu u svakom pogledu.

(<https://www.google.hr/webhp?sourceid>)

3.1. Čimbenici proizvodnje

Poljoprivreda je jedna od najstarijih djelatnosti i uvelike se razlikuje od drugih gospodarskih djelatnosti. Glavni cilj poljoprivrede je stvoriti novu vrijednost, što je ujedno i svrha postojanja svakog poljoprivrednog gospodarstva i poljoprivrednih organizacija.

Slika 1. Temeljni čimbenici proizvodnje

Izvor: Autor

Sredstva za rad i predmet rada predstavljaju sredstva za proizvodnju, odnosno zajedno čine materijalne čimbenike proizvodnje. Međusobno se razlikuju prema načinu fizičkog trošenja. Sredstva za rad pomoću ljudskog rada djeluje na predmete rada radi stvaranja određenih

učinaka. Koriste se u više radnih procesa i postupno troše. U poljoprivrednoj su proizvodnji sredstava za rad razni alati, uređaji, strojevi, transportna sredstva, građevinski objekti. Predmet rada iskoriste se u cijelosti u jednom proizvodnom procesu. Obuhvaćaju osnovni materijal, u koji se ubrajaju sjeme, stočna hrana i slično, te pomoćni materijal, koje čini gorivo, mazivo, zaštitna sredstva i drugo (Karić, 2002).

3.2. Troškovi proizvodnje

Troškovi proizvodnje se odnose na troškove koji su nastali tijekom proizvodnje nekog proizvoda.

IZRAVNI TROŠKOVI	NEIZRAVNI (OPĆI) TROŠKOVI
Troškovi izravnog materijala	Opći troškovi proizvodnje
Troškovi izravnog rada	Opći troškovi uprave i prodaje

Slika 2. Struktura troškova proizvodnje

Izvor: Autor

3.2.1. Utvrđivanje izravnih i općih troškova proizvodnje

Izravni, neposredni troškovi se u cjelini mogu utvrditi po učincima rada. Izravnim troškovima se smatraju svi oni troškovi koji u cjelini i neposredno odnose na određenu liniju proizvodnje.

Opći ili neizravni troškovi nastaju na korist poduzeća u cjelini ili njegova djela, te se odnose na sve linije proizvodnje na jednom gospodarstvu. Ne odnose se niti na jedan pojedinačni proizvod, nego na proizvodnju u cjelini. Opći troškovi terete gospodarstvo sve dok ono postoji, neovisno o promjenama u strukturi linija proizvodnje, čak i kada neka linija proizvodnje prestane postojati (Karić, 2002).

3.2.2. Raspored općih troškova proizvodnje

Opći troškovi se određuju računskim postupkom na pojedine linije proizvodnje. Na temelju toga uračunavaju se u troškove. Raspored općih troškova utječe na visinu pojedinih učinaka, a

time i na financijski rezultat. Izbor kriterija se može temeljiti na načelima učinkovitosti, prosjeka i neovisnosti troškova.

Načelu uzročnosti kod raspoređivanja opih troškova zahtijeva da se svaki proizvod tereti određenim troškom razmjerno njegovom doprinosu nastanku tog troška (Karić, 2002).

Načelo prosjeka zahtijeva raspored onih troškova koje je neki proizvod sigurno uvjetovao, a izbjegava raspored troškova za koje se može objektivno utvrditi da ih taj proizvod nije uvjetovao.

Načelo nosivosti zahtijeva da se svaki proizvod tereti tolikim iznosom troškova koliki može pokriti s obzirom na visinu tržišne cijene koju postiže. Ovo načelo se rijetko koristi u praksi (Karić, 2002).

3.3. Analitička kalkulacija

Kalkulacija je računski postupak kojim se izračunavaju cijene kao što su nabavna, prodajna, cijena koštanja. Zadaci kalkulacije su obuhvatiti sve troškove popisivanjem troškova prema određenim stajalištima, vrstama, mjestima troškova, te rasporediti troškove. Osnovni elementi analitičke kalkulacije su: prihodi, troškovi i financijski rezultat, potom cijena koštanja ili cijena proizvodnje, ekonomičnost, rentabilnost i proizvodnost rada.

U tablici 4. prikazana je struktura prihoda i troškova pri proizvodnji suncokreta, vrijednost financijskog rezultata, te pokazatelji ekonomske uspješnosti proizvodnje.

Tablica 4. Kalkulacija proizvodnje suncokreta na površini od 1 ha

Red. br.	OPIS	Jed. mjere	KOLIČINA	CIJENA	VRIJEDNOST
PRIHODI					
1.	Prinos	kg	3.300	1,70	5.610,00
2.	Poticaj	ha			1.400,00
	UKUPNO				7.010,00
TROŠKOVI					
1.	Sjeme	kg	300	3,30	990,00
2.	Mineralna gnojiva:				
	NPK 7:20:30	kg	325	4,00	1.300,00
	UREA	kg	200	4,10	820,00
	KAN	kg	150	2,80	420,00
3.	Zaštitna sredstva				
	Herbicidi	l	0,15	1.332,00	199,80
	Fungicidi	l	0,6	190,00	114,00
	Insekticidi	l	0,15	250,00	37,50
4.	Rad strojeva	h	10	80,00	800,00
5.	Ljudski rad	kn			1.200,00
6.	Zakup	kn			800,00
	UKUPNO				6.681,30
	FINANCIJSKI REZULTAT				1.438,70
	CIJENA KOŠTANJA				
	Ekonomičnost				1,04
	Rentabilnost				21,53
	Proizvodnost				0,30

Financijski rezultat (FR) je razlika između prihoda i troškova pri određenom opsegu proizvodnje (Ranogajec, 2009.). Pozitivna vrijednost financijskog rezultata, dobit, djeluje na stimuliranje i razvijanje daljnje proizvodnje.

Financijski rezultat = Ukupni prihodi – Ukupni troškovi

Fr = 7.010,00 – 6.681,30

Fr = 1.438,70 kn

Cijena koštanja (CK) je zbroj svih troškova nastalih u određenoj proizvodnji po jedinici količine dobivenih proizvoda. Visina cijene koštanja koju ostvaruje poljoprivredno gospodarstvo u nekoj liniji proizvodnje bitna je informacija o uspješnosti i ekonomskoj opravdanosti te proizvodnje (Karić, 2002.).

$$\mathbf{CK = Količina\ proizvoda / Ukupni\ troškovi}$$

$$\mathbf{CK = 3.300 / 6.681,30}$$

$$\mathbf{CK = 0,49\ kn/kg}$$

Profitabilnost, rentabilnost i ekonomičnost su tri ekonomska pokazatelja uspješnosti i oni su u proizvodnji suncokreta na analiziranom gospodarstvu ekonomski opravdani. U analiziranoj godini u kojoj se pratio proizvodni ciklus za liniju suncokreta detaljno su prikazati pokazatelje uspješnosti:

Ekonomičnost je pokazatelj koji se mjeri odnosom vrijednosti prihoda i troškova proizvodnje. Izračunava se tako da se vrijednost proizvedenih učinaka podijeli s vrijednost uloženi elemenata proizvodnje. Izražava se koeficijentom ekonomičnosti koji se kreće oko 1.

$$\mathbf{E = Ukupni\ prihodi / Ukupni\ troškovi}$$

$$\mathbf{E = 7.010,00/6.681,30}$$

$$\mathbf{E = 1,05}$$

E = 1, proizvodnja na granici ekonomičnosti,

E > 1, proizvodnja je ekonomična,

E < 1, proizvodnja nije ekonomična

Rentabilnost je pokazatelj kojim se utvrđuje koliki je povrat uloženi sredstava ili novca u odnosu na ulog. Izračunava se po formuli:

$$\mathbf{R = dobit / ukupni\ troškovi * 100}$$

$$\mathbf{R = 1.438,70 / 6.681,30 * 100}$$

$$\mathbf{R = 21,53\%}$$

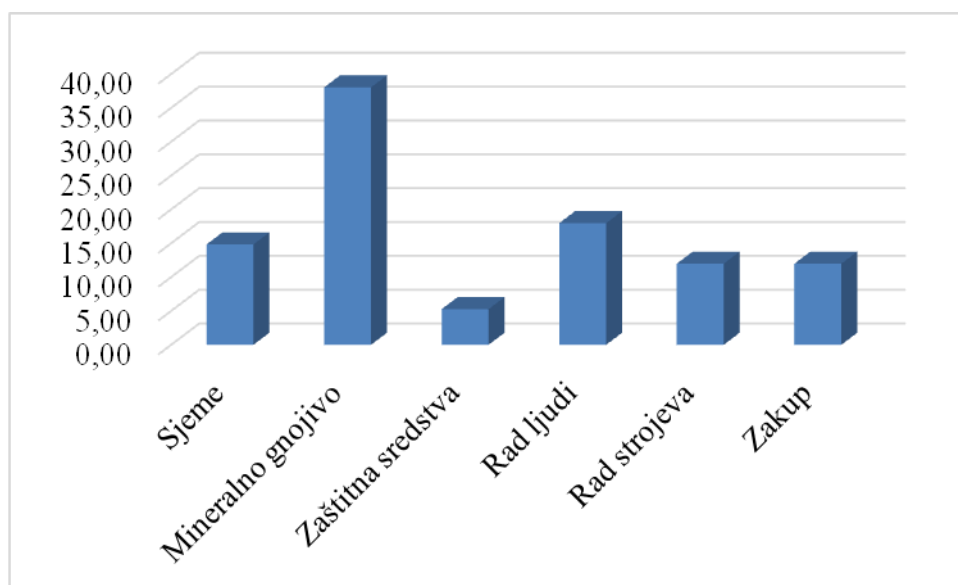
Proizvodnost rada podrazumijeva učinkovitost korištenja ljudskog rada u proizvodnji, odnosno odnos radnog učinka i utrošenog rada. Izračunava se po formuli:

$$P = \text{količina ostvarenog učinka (Q)} / \text{količina utrošenog rada}$$

$$P = 33 / 10 = 3,3 \text{ t / sat}$$

$$P = 10 / 3,3 = 0,30 \text{ sati / t}$$

Struktura troškova proizvodnje suncokreta prikazana je slijedećim grafikonom.

Grafikon 1. Struktura troškova proizvodnje suncokreta

Izvor: Autor

Iz grafikona je vidljivo da su u proizvodnji najznačajniji troškovi gnojidbe koji izravno utječu na visinu prinosa. Potom slijede troškovi rada ljudi, sjemena, zakupa i rada strojeva, a najmanji iznos izdvojenje za zaštitna sredstva.

Kako OPG obrađuje 100 ha oraničnih površina, tako se javljaju i neizravni ili opći troškovi vezani uz zajedničke poslovne aktivnosti na gospodarstvu kako je to prikazano slijedećom tablicom.

Tablica 2. Troškovi poslovanja na gospodarstvu

Red. broj	Vrsta troška	Iznos, kn
1.	Predujmovi za ostalu materijalnu imovinu	9.000,00
2.	Uredski materijal	200,00
3.	Utrošak guma za poljoprivredne strojeve	1.000,00
4.	Doprinos za ozljede na radu	764,40
5.	Doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje	7.638,84
6.	Naknada za troškova izvoda	70,49
7.	Usluge otkupa i dovoza	15.317,40
8.	PDV u izdacima	38.632,97
9.	Osnovne sirovine	20.982,26
10.	Mazivo	14.348,21
11.	Materijal za čišćenje i održavanje	17.366,56
12.	Rezervni dijelovi za održavanje i popravak	34.571,13
13.	Prijevozne usluge u cestovnom prometu	19.907,95
14.	Telefonski troškovi	3.444,17
15.	Zakup poljoprivrednog zemljišta	30.000,00
16.	Usluge tekućeg održavanja	1.983,80
17.	Naknade za knjigovodstvene usluge	2.460,00
18.	Usluge bilježnika	1.337,04
19.	Naknade za bankarske usluge i premije	1.350,10
20.	Naknade za platni promet	403,80
21.	Troškovi stručnog obrazovanja, stručni ispit i sl.	10.900,00
	UKUPNO	231.679,12

Izvor: Autor

U tablici 2. su navedeni troškovi poslovanja gospodarstva. Na temelju prikupljenih podataka izračunati su troškovi koji iznose 231.679,12 kn za svih 100 ha proizvodnje na gospodarstvu.

3.4. Pokazatelji poslovnog uspjeha

Cilj svakog poduzeća je poslovati sa uspjehom, odnosno ostvariti dobit. Poljoprivredno gospodarstvo će ostvariti taj cilj ako se bude pridržavalo ekonomskih načela proizvodnje. To znači da se resursi koriste racionalno, odnosno ona količina koja je potrebna, neophodna i dostatna za ostvarenje cilja poduzeća. Načela poslovanja koje se svako poljoprivredno gospodarstvo mora pridržavati su racionalnost, proizvodnosti rada, ekonomičnosti, te rentabilnosti poslovanja.

Vrijednost proizvodnje podrazumijeva tržišnu vrijednost dobivenih proizvoda u poljoprivrednom gospodarstvu u jednoj godini. Vrijednost ukupne proizvodnje obuhvaća vrijednost svih dobivenih proizvoda bez obzira na njihovu namjenu, odnosno bez obzira da li su na tržištu ili korišteni za daljnju proizvodnju na poljoprivrednom gospodarstvu. Financijski rezultat se utvrđuje kao razlika između ostvarene vrijednosti proizvodnje i iznosa rashoda nastalih u jednoj godini.

Tablica 3. Prihodi i rashodi na gospodarstvu Alen Beno Janoš

Red. broj	Opis	Iznos
	PRIHODI	
1.	U gotovini	--
2.	Žiro račun	520.669,03
3.	U naravi	37.898,87
4.	PDV u primicima	80.008,44
	UKUPNI PRIHODI	478.559,46
	RASHODI	
5.	U gotovini	188.361,19
6.	Žiro račun	27.014,49
7.	U naravi	191.023,87
8.	Izdaci iz članka 22.	--
9.	PDV u izdacima	38.632,97
10.	UKUPNI RASHODI	367.766,58
	RAZLIKA PRIHODA I RASHODA	110.792,88

Izvor: Autor

Kada je proizvodnja veća od nastalih troškova, to znači ako je razlika između te dvije vrijednosti pozitivna onda je poljoprivredno gospodarstvo ostvarilo dobit, dok se negativan financijski rezultat naziva gubitak (Karić, 2002).

U tablici 3. su opisani prihodi koji iznose 478.559,46 kuna, rashodi od 367.766,58 kuna, te razlika između prihoda i rashoda koja iznosi 110.792,88 kuna. Vidljivo je da obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo posluje sa dobiti.

Ekonomičnost odražava ekonomski zahtjev za računalnim poslovanjem. Mjeri se odnosom ukupnih prihoda i ukupnih rashoda rashoda, odnosno vrijednosti učinaka i troškova (<http://limun.hr/main.aspx?id=10408>)

$$\mathbf{Ep} = \frac{\text{Ukupni prihodi}}{\text{Ukupni rashodi}} = \frac{478.559,46}{367.766,58} = \mathbf{1,3}$$

Poslovanje je ekonomično, jer je koeficijent ekonomičnosti 1,30.

Rentabilnost poslovanja je izražena je stopom rentabilnosti u postotku. Izračunata je iz odnosa dobiti i ukupnih prihoda. Ona predstavlja razinu ostvarene dobiti na 100 kn uloženi pri procesu proizvodnje

$$\mathbf{Rp} = \frac{\text{Dobit} * 100}{\text{Ukupni rashodi}} = \frac{110.792,88 * 100}{367.766,58} = \mathbf{30,12 \%}$$

Poslovanje je rentabilno, jer je stopa rentabilnosti 30,12%

Proizvodnost rada predstavlja omjer ukupne proizvodnje izražene u tonama po hektaru ukupnog broja radnih sati po hektaru. Profitabilnost je skup pokazatelja uspješnosti, odnosno uspoređuje se financijski rezultat s investiranim novcem, prodajom ili dividendima pokrićem.

4. ZAKLJUČAK

U radu je analizirana proizvodnja suncokreta na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Alen Beno Janoš iz Vardarca. Utvrđeno je da je neophodno osigurati odgovarajuće resurse i njihovu racionalnu upotrebu.

Analizom najznačajnijih tehnoloških činitelja i ekonomskih pokazatelja proizvodnje suncokreta, temeljom kojih je moguće planirati buduće poslovne aktivnosti, utvrđen je pozitivan financijski rezultat od 1.438,70 kn/ha, cijena koštanja od 0,49 kn/kg, proizvodnja je ekonomična uz koeficijent 1,04 te rentabilna uz stopu od 23,15%.

OPG Alen Beno Janoš ima razvojnu perspektivu u povećanju obradivih površina, poboljšanje mehanizacije, a uz daljnje stručno usavršavanje mogu se očekivati sve viši prinosi, kako suncokreta, tako i ostalih kultura na gospodarstvu.

5. LITERATURA

1. Belak i sur. (2009): Računovodstvo proizvodnje, RRIF Zagreb
2. Karić (2002): Kalkulacije u poljoprivredi, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
3. Ranogajec (2009): Računovodstvo u poljoprivredi, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
4. Vratarić, M. i suradnici (2004): Suncokret, Poljoprivredni institut Osijek
6. <http://limun.hr/main.aspx?id=10408> (30.04.2015.)
7. <https://www.google.hr/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=ekonomska%20analiza> (30.05.2015.)

6. SAŽETAK

OPG Alen Beno Janoš osnovan je 2009. godine. Trenutno obrađuje 100 ha poljoprivrednog zemljišta, bavi se uzgojem ratarskih kultura. U radu su analizirani najznačajniji tehnološki činitelji i ekonomskih rezultati proizvodnje suncokreta, temeljem kojih je moguće kvalitetnije planirati buduće poslovne aktivnosti, utvrditi učinkovitost proizvodnja i mogućnosti razvoja. U proizvodnji je utvrđen pozitivan financijski rezultat od 1.438,70 kn/ha, cijena koštanja od 0,49 kn/kg, proizvodnja je ekonomična uz koeficijent 1,04 te rentabilna uz stopu od 23,15% te je proizvodnje suncokreta na OPG Alen Beno Janoš ekonomski opravdana.

Ključne riječi: ekonomika, organizacija, troškovi, suncokret

7. SUMMARY

Family farm Alen Beno Janoš was established in 2009. Currently it treat 100 ha of agricultural land in the farming field crops. The aim of this paper is to analyze the most significant technological and economic indicators based on which it is possible to better plan all future activity to determine the effectiveness of production and development opportunities. In the production confirmed a positive financial result of 1,438.70 kn/ha, the cost price of 0.49 kn/kg, production is economical with odds 1.04 and profitable with a rate of 23.15% and sunflower production on family farms Allen Beno Janos economically justified.

Key words: economics, production organization, costs, sunflower

8. POPIS TABLICA

Red. broj	Naziv tablice	Stranica
1.	Utrošak sjemena suncokreta	7
2.	Analitička kalkulacija proizvodnje suncokreta na površini od 1 ha	15
3.	Troškovi poslovanja gospodarstva	14
4.	Prihodi i rashodi na OPG-u Alen Beno Janoš	15

9. POPIS SLIKA

Red. broj	Naziv slike	Stranica
1.	Temeljni čimbenici proizvodnje	9
2.	Struktura troškova proizvodnje	10

10. POPIS GRAFIKONA

Red. broj	Naziv grafikona	Stranica
1.	Struktura troškova proizvodnje	14

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

ORGANIZACIJA I EKONOMIKA PROIZVODNJE SUNCOKRETA NA OPG ALEN BENO JANOŠ *ORGANIZATION AND ECONOMICS OF SUNFLOWER PRODUCTION ON THE FAMILY FARM ALEN BENO JANOŠ*

Amadeja Vrkić

Sažetak:

OPG Alen Beno Janoš osnovan je 2009. godine. Trenutno obrađuje 100 ha poljoprivrednog zemljišta, bavi se uzgojem ratarskih kultura. U radu su analizirani najznačajniji tehnološki činitelji i ekonomskih rezultati proizvodnje suncokreta, temeljem kojih je moguće kvalitetnije planirati buduće poslovne aktivnosti, utvrditi učinkovitost proizvodnja i mogućnosti razvoja. U proizvodnji je utvrđen pozitivan financijski rezultat od 1.438,70 kn/ha, cijena koštanja od 0,49 kn/kg, proizvodnja je ekonomična uz koeficijent 1,04 te rentabilna uz stopu od 23,15% te je proizvodnje suncokreta na OPG Alen Beno Janoš ekonomski opravdana.

Ključne riječi: ekonomika, organizacija proizvodnje, troškovi, suncokret

Summary:

Family farm Alen Beno Janoš was established in 2009. Currently it treat 100 ha of agricultural land in the farming field crops. The aim of this paper is to analyze the most significant technological and economic indicators based on which it is possible to better plan all future activity to determine the effectiveness of production and development opportunities. In the production confirmed a positive financial result of 1,438.70 kn/ha, the cost price of 0.49 kn/kg, production is economical with odds 1.04 and profitable with a rate of 23.15% and sunflower production on family farms Allen Beno Janos economically justified.

Key words: economics, production organization, costs, sunflower

Datum obrane: